

Olje- og energidepartementet

Postboks 8148 Dep.
0033 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.: 2005/899
MAO-M3 VEST 478.0

Saksbeh.:

Dato: 28. september 2005

■ Høring - endring i lov 29. juni 1990 nr. 50, energiloven

Vi viser til Olje- og energidepartementets brev av 28. juni 2005 vedrørende forslag om endringer i lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi med mer (energiloven).

De foreslåtte endringene

Regulering av pris ved leveringspliktige kraftleveranser

Departementet foreslår å endre § 3-3 slik at departementet i medhold av lovteksten kan fastsette nærmere bestemmelser om leveringsplikten, herunder om priser, konsesjonærenes og sluttbrukernes vilkår, gjennomføring, organisering og informasjon. Det nye regelverket vil åpne for direkte regulering av nettselskapenes pris på leveringspliktige leveranser, samtidig som det vil være mulig å stille et krav til nettselskapene om informasjon til kunden om vilkår ved levering og sluttbrukers mulighet til å skifte leverandør. Departementet vil dermed ha anledning til å regulere prisen på kraft levert i henhold til bestemmelsen om leveringsplikt, og det vil således være mulig å redusere den risikoen sluttbruker står overfor ved konkurser og opphør av kraftleveranser.

Departementet uttaler at det er ønskelig med en forholdsvis høy pris på leveringspliktige kraftleveranser slik at sluttbruker får incentiver til å skifte til ordinær kraftleverandør så fort som mulig. Unntaket er i den perioden sluttbruker er nødt til å motta leveringspliktige kraftleveranser, ved at departementet ønsker å beskytte sluttbruker mot høye priser i denne perioden.

Klargjøring av hjemmelsgrunnlaget for utstedelse av opprinnelsesgarantier.

Departementet foreslår et nytt fjerde ledd i § 4-3 om måling, avregning og fakturering for å klargjøre hjemmelsgrunnlaget for den eksisterende ordningen med den avregningsansvarliges utstedelse av opprinnelsesgarantier knyttet til direktiv 2001/77/EF om fremme av elektrisk produksjon fra fornybar energi i det indre elektriske markedet (fornybardirektivet).

Nye bestemmelser om selskapsmessig og funksjonelt skille

Departementet foreslår å innføre nye generelle bestemmelser i energiloven kapittel 4 om krav om selskapsmessig og funksjonelt skille til organisering av kraftselskaper for å skille mellom

monopolbasert nettvirksomhet og annen virksomhet, hvorav annen virksomhet er produksjon og omsetning av elektrisk energi.

Det gjeldende kravet om selskapsmessig skille vil bli inkludert i energiloven som ny § 4-6. Kravet vil bli stilt til vertikalt integrerte virksomheter som er tillagt systemansvar etter energiloven § 5A-1 eller har et antall nettkunder som overskrider en grense fastsatt av departementet. Det stilles i høringsbrevet spørsmål ved om denne grensen bør trekkes ved 10 000 eller 20 000 nettkunder.

NVE stiller i dag ikke krav til funksjonelt skille i vertikalt integrerte virksomheter. Departementet foreslår å ta inn ny § 4-7 om funksjonelt skille i energiloven, og kravene om funksjonelt skille vil gjelde vertikalt integrerte virksomheter som omfattes av kravene til selskapsmessig skille, og beror således på foretakets antall nettkunder. Det foreslås å stille krav til atskilt ledelse for nettvirksomheten og de konkurranseutsatte virksomhetene. Videre foreslås det at ledelsen i nettvirksomheten ikke skal kunne ha direkte eller indirekte eierandeler i virksomhet innen produksjon eller omsetning av elektrisk energi innenfor den vertikalt integrerte virksomheten, samt at nettvirksomheten skal pålegges å opprette et overvåkningsprogram som fastsetter tiltak for å sikre ikke-diskriminerende atferd. En årlig rapport skal oversendes departementet og offentliggjøres.

Endring i reglene for utlevering av taushetsbelagt informasjon

Departementet foreslår å endre § 7-1 tredje ledd slik at det åpnes for at opplysninger uten hinder av taushetsplikt kan gis videre til andre norske myndigheter, myndigheter i andre land eller internasjonale organisasjoner.

Endring i forordningen om grensehandel med elektrisitet

Forordningens bestemmelser i artikkel 12 om en subsidiær adgang for ESA til å kunne kreve informasjon direkte fra norske selskaper og til å ilegge overtredelsesgebyr ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av informasjonsplikten medfører behov for en lovendring som gir hjemmel for at ESA kan gis en slik kompetanse. Departementet foreslår derfor å vedta en inkorporasjonsforskrift i medhold av § 7-6 annet ledd som fastslår at forordningen gjelder med de tilpasninger som er nødvendige i forhold til EØS-avtalen.

Lovfesting av NVEs tvisteløsningsfunksjon

Departementet foreslår endringer i § 7-6 for å klargjøre hjemmelsgrunnlaget for NVEs tvisteløsningsfunksjon i saker med uenighet mellom nettselskaper og kunder.

Innføring av overtredelsesgebyr

Departementet foreslår å endre § 7-7 slik at NVE kan ilegge overtredelsesgebyr etter §§ 7-7 og 7-8 ved overtredelse av bestemmelsene i energiloven kapittel 3-6, samt ved overtredelse av § 7-1 tredje ledd om informasjonsplikt og § 7-2 om frister. Bakgrunnen for forslaget oppgis å være behovet for mer effektive og hensiktsmessige sanksjoner.

Konkurransetilsynets merknader

Regulering av pris ved leveringspliktige kraftleveranser

Prisregulering av leveringspliktige leveranser medfører at sluttbrukerne får redusert sin risiko ved å stå uten en leverandør. Som følge av at risikoen reduseres vil også sluttbrukernes insentiver til å velge en ny leverandør bli redusert ved en slik prisregulering. Dette vil igjen kunne påvirke konkurransen i markedet negativt. Konkurransetilsynet er derfor i tvil om ønskeligheten av og behovet for å innføre hjemmel for prisregulering. Som departementet selv er inne på er det ønskelig at prisen på leveringspliktige kraftleveranser er høy for å gi sluttbrukerne insentiver til å knytte seg til en ny leverandør. Forbrukerhensyn bør ivaretas ved at det stilles strengere krav til

nettselskapets informasjonsplikt i disse tilfellene, slik at det blir lett for forbrukerne å forstå at de må velge en leverandør.

Nye bestemmelser om selskapsmessig og funksjonelt skille

Konkurransetilsynet ønsker et klart mulig skille mellom monopolbasert og konkurranseutsatt virksomhet for å fremme et effektivt kraftmarked. De foreslåtte kravene til funksjonelt skille for vertikalt integrerte virksomheter vil bidra til å synliggjøre skillet mellom nettvirksomheten og den konkurranseutsatte virksomheten i enda større grad enn det som er tilfellet med dagens regelverk. Videre vil de foreslåtte kravene til funksjonelt skille bidra til å redusere ledelsen i nettselskapet sine incentiver til å ta hensyn til hvordan beslutninger kan påvirke de konkurranseutsatte delene av virksomheten. Tilsynet støtter derfor forslaget om å stille krav til funksjonelt skille i vertikalt integrerte virksomheter, samt til å følge det opp gjennom årlige rapporter.

I høringsnotatet stilles det videre spørsmål ved om det bør stilles krav til selskapsmessig og funksjonelt skille for foretak med over 10 000 eller 20 000 nettkunder. Konkurransetilsynet ønsker et klart mulig skille mellom monopolbasert og konkurranseutsatt virksomhet, og anser det på denne bakgrunn ønskelig at kravet til selskapsmessig og funksjonelt ikke settes høyere enn ved foretak med over 10 000 nettkunder. Dette oppfatter vi å være i samsvar med NVEs praksis når dette har vært vurdert i konsesjonssaker.

Av konkurransehensyn kunne det være ønskelig med et enda klarere skille mellom monopolbasert og konkurranseutsatt virksomhet enn det departementet legger opp til i høringsnotatet. Konkurransetilsynet mener at det naturlige monopolet bør rendyrkes, og at konkurranse bør innføres for alle aktiviteter som ikke er en del av det naturlige monopolet. Et krav om eiermessig skille ville være en garanti mot krysssubsidiert mellom nettvirksomhet og konkurranseutsatt virksomhet i vertikalt integrerte foretak, og et slikt krav ville bidra til en mer effektiv konkurranse innen produksjon og omsetning av energi.

Endring i reglene for utlevering av taushetsbelagt informasjon

For å sikre at kraftmarkedet fungerer mest mulig effektivt er det en forutsetning at de myndigheter som fører tilsyn med og regulerer kraftmarkedet har tilgang til all nødvendig informasjon, samt at informasjonen fremskaffes på en mest mulig effektiv måte.

Kraftmarkedet i Norge er en del av et nordisk kraftmarked hvor det er behov for et tett samarbeid mellom overvåkings- og reguleringsmyndigheter på tvers av de landene som inngår i det felles markedet. I tillegg krever effektivt tilsyn med markedet at nasjonale overvåkings- og reguleringsmyndigheter samarbeider med overnasjonale myndigheter som ESA og EU-kommisjonen.

En regelendring som åpner for at opplysninger uten hinder av taushetsplikt kan gis videre til andre norske myndigheter, myndigheter i andre land og internasjonale organisasjoner vil bidra til et mer effektivt tilsyn med kraftmarkedet, og således bidra til økt samfunnsøkonomisk effektivitet. Konkurransetilsynet er derfor positiv til ovennevnte forslag.

Innføring av overtredelsesgebyr

Det er et problem at mange aktører i kraftmarkedet ikke etterlever forskriftene etter energiloven, og mangel på hensiktsmessige reaksjonsmidler i håndhevingen har gjort at det har vært liten risiko forbundet med slik atferd fra aktørenes side. For å sikre et velfungerende kraftmarked, er det viktig at blant annet brudd på reglene om nettselskapenes nøytralitet, informasjonsplikt, leverandørbytter m.v. blir overholdt. Konkurransetilsynet mener derfor det er nødvendig med mer effektiv håndheving av disse reglene, og slutter seg til forslaget om innføring av hjemmel for å ilegge overtredelsesgebyr.



Konkurransetilsynet har ingen ytterligere merknader til forslaget om endringer i energiloven.